

ACTIVITATEA ECONOMICĂ A I.M.M.- URILOR DIN ROMÂNIA ȘI INTEGRAREA ÎN U.E

PROF. UNIV. DR. VIORICA PANĂ
PROF. UNIV. DR. IOAN PANĂ
Universitatea din Pitești
Bd. N. Bălcescu, Bl.L2, Sc.E, Etj.4, Ap.17,
Telefon fix-0248-214676

L'activité économique des PME de Roumanie et l'intégration dans l'Union Européenne
L'article présente plusieurs indicateurs qui caractérisent l'activité économique des PME
entre 1998-2003, par comparaison à la situation des pays de l'Union Européenne.
L'étude comparative permet une estimation des perspectives pour les PME dans le contexte
de l'intégration dans l'Union Européenne.

Sunt numeroase puncte de vedere potrivit cărora I.M.M.– urile sunt un motor al societății, generatoare de bunăstare materială și creatoare a clasei mijlocii, stabilizator al activității economice și politice pentru toate țările cu o economie concurențială.

Având în vedere aceste aspecte, pe baza datelor statistice s-a efectuat un studiu privind activitatea economică a acestor unități din România pe perioada anilor 1998 – 2003.

Evoluția întreprinderilor active din industrie, construcții, comerț și alte servicii, din care I.M.M. –uri, pe perioada amintită este redată în tabelul 1.

**Tabelul 1. Evoluția I.M.M. –urilor și ponderea lor în total întreprinderi active
în România pe perioada 1998 – 2003**

Anul	Număr total întreprinderi active	Din care: I.M.M. - uri	% din total	
			I.M.M.	Peste 250 salariați
1998	318.376	315.970	99,24	0,76
1999	318.736	316.593	99,33	0,67
2000	308.064	306.073	99,35	0,65
2001	311.260	309.303	99,35	0,63
2002	315.05	313.159	99,38	0,62
2003	349.061	347.064	99,43	0,57

Se remarcă tendința de creștere a numărului total de I.M.M.– uri, paralel cu sporirea numărului de întreprinderi productive, ritmul de creștere a întreprinderilor mici și mijlocii fiind superior, ceea ce a condus la creșterea permanentă a ponderii acestor unități în detrimentul întreprinderilor cu peste 250 salariați. Dacă în anul 2000 în Europa-19 (țările membre U.E la aceea dată plus Islanda, Liechtenstein, Norvegia și Elveția) I.M.M. – urile reprezentau 99,8%, în România ponderea lor era de 99,35%, ajungându-se în anul 2003 la o pondere de 99,43%.

Situația I.M.M. –urilor pe grupe de mărime este redată în tabelul 2.

Tabelul 2. Situația I.M.M. urilor pe grupe de mărime

Anul	Număr salariați			% din total		
	0 - 9	10 - 49	50 - 249	0 -9	10 -49	50- 249
1998	286.265	23.565	6.140	90,60	7,46	1,94
1999	285.271	24.769	6.533	90,12	7,82	2,06
2000	270.843	28.085	7.145	88,48	9,18	2,34
2001	271.713	29.888	7.702	87,85	9,66	2,49
2002	274.674	30.418	8.067	87,71	9,71	2,58
2003	305.024	33.581	8.459	87,89	9,68	2,44

Datele evidențiază tendința de creștere a ponderii unităților cu mai mulți salariați în detrimentul celor cu mai puțin de 10 angajați.

Contribuția întreprinderilor mici și mijlocii la dezvoltarea economică a țării este funcție de tipul de activitate în care se încadrează. De aceea s-a studiat evoluția și ponderea I.M.M. urilor pe tipuri de activități (tabelul 3), care a dus la următoarele concluzii:

Tabelul 3. Evoluția numărului de I.M.M. –uri pe tipuri de activități

Specificație	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Industrie extractivă	170	202	233	281	342	470
Industrie prelucrătoare	37328	39605	40265	41525	45270	49595
Energ. elec., termică,gaze și apă	202	223	231	253	278	341
Construcții	10230	11092	11807	14096	16382	20441
Comerț cu ridic., amănunt, rep. și întreț. autoveh. și a bun.	221849	217316	202724	192480	177562	179143
Hoteluri și restaurante	10117	10101	9906	10441	13513	15437
Transport, depozit., comunicații	12094	12281	12629	15474	17856	21127
Tranz. imobil., închirieri, servicii prestate întreprinderilor	13269	15113	17905	23840	30436	45625
Învățământ	586	614	542	622	762	926
Sănătate și asist. socială	3764	3900	3558	4060	4423	5502
Alte activ. de serv. colective, sociale și personale	6381	6146	6266	6231	6335	8452
TOTAL	315970	316593	306073	309303	313159	347064

- I.M.M. – urile sunt concentrate spre activitatea comercială, cu ridicata sau cu amănuntul și spre tranzacțiile imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în special întreprinderilor, activități a căror pondere însumată a ajuns la 74,42% în anul 1998.
- activitatea productivă din industrie deține o pondere relativ redusă în total I.M. M. – uri, anume între 11,84% în anul 1998 și 12,94% în anul 2003;
- activitatea de hoteluri și restaurante se menține relativ la același nivel;
- serviciile de sănătate și asistență socială sunt slab reprezentate;

- există tendința de formare a unor I.M.M. – uri în industria energetică și de gaze și apă, dar acestea sunt de fapt un fel de „căpușe” care nu fac decât să mărească în mod artificial tariful la energie, gaze și apă;
- se înregistrează o tendință de creștere a ponderii întreprinderilor mici și mijlocii ce au în activitatea lor tranzacțiile imobiliare, activitate care nu creează noi bunuri și prin urmare nu contribuie la creșterea avuției unei națiuni.

Apare o întrebare firească și anume aceea că atât timp cât se produce puțin, ce se va vinde și ce bunuri vor fi tranzacționate? De aceea ni se pare firească reducerea ponderii I.M.M. – urilor ce se ocupă cu activitatea comercială în favoarea celor care au activitate productivă.

Apariția de noi I.M.M. – uri generează noi locuri de muncă, reducând presiunea șomajului. În tabelul 4 este redat numărul de personal angajat în I.M.M. – uri.

Tabelul 4. Evoluția numărului de salariați pe total și pe tipuri de activități în I.M.M. – uri (mii)

Specificație	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Industrie extractivă	3,6	4,5	5,6	5,9	6,5	7,3
Industrie prelucrătoare	463,4	493,0	530,7	600,9	653,5	693,8
Energ. elec., termică, gaze și apă	16,0	16,3	16,6	16,8	17,4	16,5
Construcții	175,0	160,6	176,0	181,7	189,6	216,5
Comerț cu ridic., amănunt, rep. și întreț. autoveh. și a bun.	571,6	528,0	529,4	540,2	515,3	535,1
Hoteluri și restaurante	70,5	69,8	68,6	56,1	64,0	69,6
Transport, depozit., comunicații	101,6	91,6	94,1	96,3	99,8	101,1
Tranz. imobil., închirieri, servicii prestate întreprinderilor	91,6	106,0	117,7	129,3	144,5	161,3
Învățământ	278,0	257,2	280,0	285,4	305,5	306,4
Sănătate și asist. socială	53,7	49,5	59,0	61,9	60,5	65,8
Alte activ. de serv. colective, sociale și personale	1825,0	1776,5	1877,7	1964,5	2056,6	2173,4

În perioada 1998 – 2003 numărul angajaților în I.M.M. – uri s-a mărit cu 348,4 mii, reprezentând o creștere cu 19%.

Pe tipuri de activități situația a fost diferită. Astfel, în activitatea de comerț numărul angajaților din întreprinderile mici și mijlocii s-a redus cu 6,3%, în activitatea de hoteluri și restaurante diminuarea angajaților a fost de 1,3%, iar la toate celelalte activități s-a înregistrat o sporire a numărului de personal.

O creștere spectaculoasă a numărului de angajați s-a înregistrat în activitatea de tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor, care a fost mai mare cu 76,1 %. De remarcat că de multe ori activitățile de servicii prestate în principal întreprinderilor sunt tot de intermediere, aceste activități fiind subcontractate cu alte firme, ceea ce conduce la o creștere artificială a costurilor în unitățile direct productive.

Trebuie subliniat faptul că sporirea numărului de angajați în I.M.M.–uri a avut loc în condițiile în care la nivel de țară numărul de salariați s-a redus de la 5369 mii în anul 1998, la 4591 mii în anul 2003. Prin urmare, dezvoltarea activității acestor întreprinderi contribuie

la reducerea șomajului și la absorbția forței de muncă disponibilizată în urma restructurării marilor întreprinderi.

De remarcat faptul că în industria prelucrătoare în anul 1998 mai puțin de un sfert lucra în întreprinderi mici și mijlocii, pentru ca în anul 2003 aproape 44% din salariați să fie angajați în aceste întreprinderi.

Pentru a aprecia locul I.M.M. –urilor în economia națională a României, au fost utilizați mai mulți indicatori ca: ponderea salariaților în total întreprinderi neagricole; ponderea valorii adăugate obținute de I.M.M. –uri în valoarea adăugată la nivel de economie; proporția dintre productivitatea muncii apreciată pe baza valorii adăugate înregistrată în I.M.M. –uri și același indicator la nivel de economie; ponderea I.M.M. –urilor în cifra de afaceri, ponderea acestor unități în rezultatul brut al exercițiului financiar, ponderea I.M.M. –urilor în investițiile brute și ponderea acestor unități în exporturile directe. Nivelul indicatorilor este prezentat în tabelul 5.

Dacă la numărul de angajați I.M.M. –urile dețin mai mult de jumătate în anii 2002 și 2003, în schimb contribuția acestor unități la crearea valorii adăugate pe economie este mult mai mică, ajungând la maxim 19,4% în anul 2003.

Tabelul 5. Locul I.M.M. –urilor în economia națională

Specificație	1998	1999	2000	2001	2002	2003
% salariaților din I.M.M. –uri în total salariați în întreprinderi neagricole	37,8	42,5	46,9	48,5	50,7	54,4
% valorii adăugate obținută în I.M.M. –uri în valoarea adăugată pe economie	15,6	17,0	18,7	18,3	17,6	19,4
Raportul procent dintre productiv. muncii stabilită pe baza valorii adăugate în I.M.M. –uri și cea înregistrată la nivel de economie	51,5	50,0	49,1	47,2	41,6	44,1
%I.M.M. –urilor în cifra de afaceri	52,8	54,0	55,9	57,2	55,7	57,4
%I.M.M. –urilor în rezultatul brut al exercițiului financiar	1708,3	x	x	139,5	711,6	102,0
%I.M.M. –urilor în investițiile brute pe economie	21,4	12,8	27,2	24,4	39,7	42,7
%I.M.M. –urilor în exporturile directe	30,4	30,1	20,5	35,04	24,5	29,3

x I.M.M. –urile realizează profit, iar la nivel de economie se înregistrează pierderi

Gradul de prelucrare a materiilor prime și materialelor mai scăzut în I.M.M. -uri conduce și la un nivel inferior al productivității muncii apreciată pe baza valorii adăugate în raport cu nivelul acestui indicator pe economie.

Ca aspecte pozitive semnalăm că I.M.M. –urile, în toată perioada studiată dețin mai mult de jumătate din cifra de afaceri, ajungând la 57,4% în anul 2003, precum și faptul că aceste unități își desfășoară activitatea în condiții de rentabilitate. În anii 1998, 2001, 2002 și 2003 profitul obținut de I.M.M. –uri a reușit să anuleze pierderea înregistrată în cazul întreprinderilor cu peste 249 angajați, iar în anii 1999 și 2000 au acoperit numai parțial

pierderile înregistrate de întreprinderile mari, în acești ani la nivel de economie înregistrându-se pierderi.

Ponderea I.M.M. –urilor în investițiile brute pe economie a avut oscilații de la un an la altul, luând valori între 12,8% în anul 1999 și 42,7 % în anul 2003.

Întreprinderile mici și mijlocii au o contribuție importantă și în exporturile directe ale României. Ponderea acestor unități în exporturile directe în perioada analizată a fost cuprinsă între 20,5% în anul 2000 și peste 35% în anul 2001.

În mod normal, în condițiile integrării României în U.E., se va accentua concurența. De aceea este bine de știut dacă I.M.M. –urile din România se situează sau nu pe o poziție competitivă cu aceleași întreprinderi din U.E. În tabelul 6 este redat nivelul comparativ al unor indicatori în anul 2002.

Numărul mediu de persoane ocupate pe o întreprindere mică și mijlocie a fost în România de 6,6 față de numai 4 persoane în Europa -19, ceea ce demonstrează că în țara noastră microîntreprinderile dețin o pondere mai redusă în total I.M.M. –uri în raport cu situația existentă în țările U.E..

Tabelul 6. Nivelul principalilor indicatori pentru I.M.M. –urile din România și din Europa – 19

Specificație	U.M.	Situația în Europa – 19 în 2000	Situația în România în 2002
Persoane ocupate per întreprindere	Nr.	4	6,6
Productivitatea muncii stabilită pe baza valorii adăugate % față de media pe țară	%	78	41,6
% exporturilor în cifra de afaceri	%	13	6,5
% per persoană ocupată	Mii euro	65	3,5
% costurilor cu munca în val. adăug.	%	63	70,6
Cifra de afaceri per întreprindere	Mii euro	600	153,3

La indicatorii care demonstrează nivelul de eficiență al activității I.M.M. din România. suntem departe de ceea ce ar trebui să fie. Astfel, cifra de afaceri per întreprindere reprezintă doar 153,3 mii Euro, în raport de situația din Europa -19 unde se realizează 600 mii Euro, valoarea adăugată ce revine pe o persoană ocupată în I.M.M.- urile din Europa-19 a fost de 65 mii Euro, în timp ce în România era de 3,5 mii Euro.

Din analiza datelor comparative se poate concluziona faptul că odată cu integrarea României în U.E, întreprinderilor mici și mijlocii din țara noastră vor rezista tot mai puțin concurenței, multe din ele fiind nevoite să-și închidă activitatea sau să depună eforturi financiare substanțiale pentru a-și adapta activitatea noilor condiții concurențiale. Ele trebuie să se ocupe cu acele activități cerute de țările membre ale U.E. și pentru care dispun de resurse mai puțin costisitoare dar și de forță de muncă înalt calificată.

Bibliografie

1. Observatory of European SMEs, 2002, SMEs in focus from the 2002 Observatory of European SMEs, ENSR, 2002, Bruxelles.
2. Viorica Pană, Ioan Pană, Întreprinderile mici și mijlocii între teorie și practică, Analele Universității Craiova, Seria Științe Economice, nr. 26/1997.